

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री दीपककुमार कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशमान सिंह राउत
फैसला

०६९-CR-०८४९

मुद्दा : लागू औषध (खैरो हिरोईन)।

प्रहरी प्रतिवेदन जाहेरीले नेपाल सरकार -----१ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

बारा जिल्ला, बुनियाद गा.वि.स. वडा नं. २ घर भई हाल केन्द्रीय कारागर जगन्नाथ प्रत्यर्थी
देवलमाथुनामा रहेको गम्भीरा राउत -----१ प्रतिवादी

सुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री विष्णुप्रसाद कोइराला
काठमाडौं जिल्ला अदालत।

फैसला मिति : २०६८।८।१३

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने : माननीय न्यायाधीश श्री फणिन्द्रदत्त शर्मा
माननीय न्यायाधीश श्री टीकाबहादुर हमाल
पुनरावेदन अदालत पाटन।

फैसला मिति : २०६९।६।९

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न
आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यसप्रकार छ:-

सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतबाट लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ (अठ्सठ्ठी) ग्राम
फेला परेको बरामद गरी निज सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको
ठिक साँचो हो भन्ने व्यहोरा समेतको मिति २०६७।५।१२ गतेको खानतलासी/बरामदी

मुचुल्का।

सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतबाट लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम बरामद गरी निज सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतलाई पक्राउ गरी आवश्यक कारवाहीको लागि यसै प्रतिवेदनसाथ दाखिला गरेका छौं। निजहरूले बरामदी लागूऔषध खैरो हेरोइन केकहाँबाट खरिद गरी ल्याएका हुन् र कोकसलाई बिक्री गर्न भनी निज सुरेश शाह सोनार समेतले आफ्नो सँगसाथमा लुकाई छिपाई राखेका हुन्। लागूऔषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ बमोजिम कानूनी कारवाही गरिपाउँ भन्ने व्यहोरा समेतको प्र.ना.नि. श्रीकृष्ण मानन्धर समेतको प्रतिवेदन।

प्रतिवादी सुरेश शाह सोनार र प्रतिवादी गम्भीरा राउतबाट बरामद भई आएको लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम मध्येबाट कानून बमोजिम ३।३ ग्रामको दरले ३ ठाउँमा ९ ग्राम लागूऔषध खैरो हेरोइन नमुना छुटाइएको भन्ने व्यहोरा समेतको मिति २०६७।५।१३ गतेको मुचुल्का।

मैले र सुरेश शाह सोनारले भई बिक्रीका लागि भनी लिएर आएको लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम सुरेश शाह सोनारको साथबाट फेला परी सो फेला परेको लागूऔषध हेरोइन बरामद भई म र सुरेश शाह सोनारलाई प्रहरीले पक्राउ गरी ल्याएको हो भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी गम्भीरा राउतको अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष भएको बयान कागज।

लागूऔषध खरिद गर्न आउने भनिएका राजु भन्ने व्यक्तिको प्रतिक्षा गरी बसेका अवस्थामा राजु भन्ने व्यक्ति आई नपुग्दै हामी भएको ठाउँमा प्रहरी आई पुगी हामीलाई पक्राउ गरी हामीहरूको शरीर तलासी लिँदा मैले साथमा राखेको ६८ ग्राम लागूऔषध खैरो हेरोइन मेरो साथबाट फेला परी बरामद भई म र गम्भीरा राउतलाई प्रहरीले पक्राउ गरी ल्याएको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी सुरेश शाह सोनारको अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान कागज।

प्रतिवादी सुरेश शाह सोनार र प्रतिवादी गम्भीरा राउत समेतका जना दुई सँगसँगै रहेको अवस्थामा प्रतिवादी सुरेश शाह सोनारको सँगसाथबाट फेला परी बरामद भई आएको लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम मध्येबाट कानून बमोजिम नमुना निकाली बाँकी रहेको लागूऔषध खैरो हेरोइन ५९ ग्राम कानूनको रीतपूर्वक जलाई नष्ट गरिएको भन्ने व्यहोरा समेतको मिति २०६७।५।२४ गतेको मुचुल्का।

प्रतिवादी सुरेश शाह सोनार र प्रतिवादी गम्भीरा राउतबाट बरामद भई आएको लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम मध्येबाट कानून बमोजिम निकालिएको नमुना परीक्षण गर्दा

उक्त नमुनामा “लागूऔषध हेरोइन (डाइएसिटार्डिल मर्फिन) पाइयो” भन्ने व्यहोरा समेतको मिति २०६७।०५।२९ गतेको राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला खुमल्टार ललितपुरको परीक्षण प्रतिवेदन।

प्रतिवादी सुरेश शाह सोनार समेतको बयान पोलमा परी फरार रहेका सुभाष राउत र राजु भन्ने व्यक्तिहरूको खोजतलास गर्दा फेला नपरेको भन्ने व्यहोरा समेतको मिति २०६७।०७।१० गतेको प्र.ना.नि. श्रीकृष्ण मानन्धरको प्रतिवेदन।

प्रतिवादीहरू सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतले लागूऔषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को खण्ड (घ) (ङ) र (च) को कसुर अपराध गरेको देखिँदा निजहरूलाई सोही ऐनको दफा १४ (१) (छ) (२) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिइएको छ भन्ने अभियोग पत्र।

मैले लागूऔषध खैरो हेरोइन खरिद बिक्री गर्ने गरेको छैन। म सेवन पनि गर्दिन। मैले सुरेश शाह सोनारलाई चिनेको छैन। बरामदी मुचुल्का झुठ्ठा हो किनकी म र सुरेश शाहसँग रहेको अवस्थामा पक्राउ परेको होइनौं। त्यस कारण सुरेश शाहसँग के बरामद भयो भन्ने बारेमा मलाई थाहा छैन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी गम्भीरा राउतको अदालतमा भएको बयान।

मैले आजसम्म लागूऔषध खैरो हेरोइन खरिद बिक्री सञ्चय गरेको छैन। मैले विगत ३ महिना अगाडिबाट बिहान एकपटक मात्र खैरो हेरोइन सेवन गर्न थालेको छु। बरामदी मुचुल्का झुठ्ठा हो। किनकी मिति २०६७।५।१२ गते बिहान अं. ७ बजेको समयमा म अमित भन्ने साथीलाई भेट्न निजको डेरा कोठामा न्यूरोडमा जाँदा प्रहरीले पक्राउ गरेको हो। म पक्राउमा पर्दा एकलै थिए र मेरो साथबाट कुनै लागूऔषध बरामद भएको थिएन। बरामदी मुचुल्काको सही मेरो भए पनि सोमा मलाई कुटेर सही गराएका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी सुरेश शाह सोनारको अदालतमा भएको बयान।

प्रतिवादीहरू गम्भीरा राउत र सुरेश शाह सोनारलाई थुनामा राखी मुद्दाको कारवाही गर्नु भन्ने सुरु अदालतको मिति २०६७।८।३ को आदेश पर्चा।

प्रतिवादी गम्भीरा राउत राम्रो आचरणका मानिस हुन्। उनी माथि लगाइएको आरोप झुठ्ठा हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी गम्भीरा राउतको साक्षी रामबाबु यादव, धर्मदेव महतोको बकपत्र।

प्रतिवादी सुरेश शाह सोनार लागूऔषध ओसारपसार गर्ने मानिस होइनन्। निजले

सफाई पाउनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी सुरेश शाहको साक्षी संजयकुमार शाहको बकपत्र ।

प्रतिवादी सुरेश शाहबाट ६८ ग्राम लागूऔषध खैरो हेरोइन बरामद भएको हो । प्रतिवादी गम्भीरा राउतबाट केही पनि चिजवस्तु बरामद भएको छैन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवेदक प्र.ह. नविन विक्रम थापा, बरामदी मुचुल्काका रोहवरमा रहेका प्र.स.नि. आत्माराम सिलवाल, प्र.ना.नि. सुरेन्द्र बुढाथोकीको बकपत्र ।

प्रतिवादी सुरेश शाह समेत भएको लागूऔषध खैरो हेरोइन मुद्दाको मिति २०६७।५।२९ को परीक्षण प्रतिवेदन मैले दिएको हुँ । उक्त नमुनामा हेरोइन पाइएको थियो भन्ने समेत व्यहोराको विशेषज्ञ राजकुमार गुमान्जुको बकपत्र ।

प्रतिवादीहरू सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतले लागूऔषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को खण्ड (घ) (ङ) र (च) को कसूर अपराध गरेकोले ऐ. दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार सजाय हुन दायर भएको अभियोग मिसिल संलग्न बरामदी मुचुल्का, प्रतिवादीहरूको मौकाको बयान समेतलाई प्रतिवेदक, बरामदी मुचुल्कामा रोहवरमा बस्ने व्यक्तिहरूले बकपत्र, परीक्षण प्रतिवेदन समेतबाट पुष्टि भएको देखिँदा यी प्रतिवादीहरू सुरेश शाह सोनार र गम्भीरा राउतलाई ऐ. दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार जनही १० (दश) वर्ष कैद र रु . ७५,०००।- (पचहत्तर हजार रुपैयाँ) जरिवाना हुने ठहर्छ भन्ने सुरु काठमाडौँ जिल्ला अदालतको मिति २०६८।८।१३।३ को फैसला ।

म पुनरावेदक प्रतिवादीलाई का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ३३ इन्द्रचोकमा पत्रेको भन्ने प्रतिवेदन तथा मुचुल्का बनावटी रहेको कुरा मेरो अदालत समक्षको बयानको अतिरिक्त वडा नं. ३५ को कुनै पनि व्यक्ति मुचुल्कामा नरहेकोबाट प्रष्ट छ । खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्काको रोहमा म प्रतिवादीबाट कुनै अवैध चिज वस्तु बरामद भएको भन्ने नदेखिएको, लागूऔषध बरामद नभएको कुरा जाहेरी प्रतिवेदन र खानतलासी बरामदी मुचुल्काबाट अन्तिम रूपमा निर्विवाद रहेको अवस्था समेतलाई विचार नगरी भएको सुरु काठमाडौँ जिल्ला अदालतको फैसला कानून, न्याय र सबुद प्रमाणको विपरित भएकाले बदर गरी निर्दोष घोषित गरिपाउँ भन्ने मिति २०६९।१।।२९।६ को प्रतिवादी गम्भीरा राउतको पुनरावेदन पत्र ।

प्रतिवादी गम्भीरा राउतबाट लागूऔषध, खैरो हेरोइन बरामद भएको पनि नदेखिएको प्रतिवादी अदालतमा बयान गर्दा दाबीको कसूर गरेको होइन भनी कसूरमा इन्कार रही बयान गरेको र अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष बयान गर्दा लागूऔषध बरामद भएको भनी भनिएका प्रतिवादी सुरेश शाह सोनारका संगसाथ रहेको भन्ने कुरा सम्म उल्लेख गरी सावित

भएकोसम्म देखिएको स्थितिमा प्रतिवादी गम्भीरा राउतलाई अभियोग दावी बमोजिम नै कसूर गरेको ठहर्‍याई सुरुले गरेको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा फरक पर्न सक्ने देखिँदा छलफलको लागि अ.व. २०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने मिति २०६९।४।२३।३ को आदेश।

सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतले पुनरावेदक प्रतिवादी गम्भीरा राउतलाई लागूऔषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार १० वर्ष कैद र रु. ७५,०००।- जरिवाना गरेको मिति २०६८।८।१३ को फैसला नमिलेकोले केही उल्टी भई निज प्रतिवादी गम्भीरा राउतलाई उक्त ऐनको दफा १७ बमोजिम दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार हुने सजायको आधा ५ वर्ष कैद र ३७,५००।- जरिवाना हुने ठहर्‍यो। सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।६।९ को फैसला।

प्रतिवादीले गरेको मौकाको बयान, बरामदी मुचुल्का एवं प्रहरी प्रतिवेदन समेतबाट यी प्रतिवादी मुख्य कसुरदार देखिएका र निजले मतियारको जिकिर समेत नलिएको अवस्थामा निजलाई मतियार मानि शुरुको फैसला केही उल्टी गरी भएको फैसला प्रमाणको रोहमा त्रुटीपूर्ण छ। प्रतिवादीलाई अभियोग माग दावी भन्दा कम सजाय गर्ने गरी भएको फैसला मिसिल संलग्न आधार प्रमाणहरू विपरित देखिँदा सो हदसम्म पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला बदर गरी निज प्रतिवादीलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको वादी नेपाल सरकारको यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदन पत्र।

नियम बमोजिम पेशी सुचिमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारका तर्फबाट उपस्थित विद्वान सह-न्यायाधिबक्ता श्री उद्वव पुडासैनीले प्रतिवादीले गरेको मौकाको बयान, बरामदी मुचुल्का एवं प्रहरी प्रतिवेदन समेतबाट यी प्रतिवादी मुख्य कसुरदार भएकोमा सो तर्फ विचार नगरी निजलाई मतियार बनाई गरीएको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा त्रुटीपूर्ण हुँदा अभियोग मागदावी बमोजिमको सजाय हुनुपर्छ भनी गर्नुभएको बहस सुनियो।

उपस्थित विद्वान सह-न्यायाधिबक्ताले गर्नुभएको बहस समेत सुनी प्रस्तुत पुनरावेदनपत्र सहितको मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागजातहरूको अध्ययन गरी हेर्दा पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेको छ छैन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्नुपर्ने देखिन आयो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रतिवादी गम्भीरा राउतले लागूऔषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३

को दफा ४ को खण्ड (घ) (ङ) र (च) को कसुर अपराध गरेकोमा निजलाई सोही ऐनको दफा १४ (१) (छ) (२) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिइएको प्रस्तुत मुद्दामा ऐ.ऐनको दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार १० वर्ष कैद र रु. ७५,०००।- जरिवाना गरेको शुरु काठमाण्डौ जिल्ला अदालतको फैसला नमिलेकोले केही उल्टी भई निज प्रतिवादी गम्भीरा राउतलाई उक्त ऐनको दफा १७ बमोजिम दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार हुने सजायको आधा ५ वर्ष कैद र ३७,५००।- जरिवाना हुने ठहराई भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला उपर चित्त नबुझाई वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन परेको देखिन्छ।

पुनरावेदक प्रतिवादी गम्भीरा राउत अर्का प्रतिवादी सुरेश शाहसँग एकै स्थानबाट पक्राउ पर्दा अर्का सह-प्रतिवादी सुरेश शाहको साथबाट अवैध लागूऔषध खैरो हेरोइन ६८ ग्राम प्लाष्टिकको दुई वटा प्याकेटमा प्याक गरिएको अवस्थामा बरामद भएको देखिन्छ। निज प्रतिवादी अदालत समक्ष इन्कार रही बयान गरे पनि प्रहरीमा बयान गर्दा उक्त लागूऔषध काठमाडौंमा ल्याई राजु भन्ने व्यक्तिलाई दिन भनी पर्खी रहेको अवस्थामा प्रहरीद्वारा पक्राउ परेको हो भनी आरोपित कसूरमा सावित रहेको देखिन्छ। अर्का सह-प्रतिवादी सुरेश शाह सोनारले मौकाको बरामदी मुचुल्का झुठ्ठा हो। आफुले विगत ३ महिनादेखि लागु औषध सेवन गर्ने गरेको हो भनी बयान गरेको देखिन्छ। सोही कुरालाई समर्थन हुने गरी बरामदी मुचुल्काका मानिसहरुले समेत प्रतिवादी सुरेश साहबाट लागु औषध बरामद भएको कुरा आफ्नो बकपत्र वेहोरामा लेखाइदिएको देखिन्छ। सो बकपत्र वेहोराबाट बरामदी मुचुल्काको व्यहोरा समर्थित भएको देखिन्छ। प्रतिवादीहरु एक अर्कासँग चिनजान नभएको भनी बयान गरेतापनि आफुले नचिनेको मानिसलाई किन झुठ्ठा आरोप लगाउनु परेको हो सो कुराको स्पष्ट र विश्वसनिय प्रमाण गुजार्न सकेको देखिंदैन।

प्रतिवादी सुरेश साहले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान र मिसिल संलग्न प्रमाणबाट निज पुनरावेदक प्रतिवादी गम्भीरा राउतले लागूऔषधको कारोबारमा प्रतिवादी सुरेश शाहलाई सहयोग गरी मतियारको भूमिकासम्म निर्वाह गरेको देखियो। निजले सुरेश शाह सरह मुख्य कसूरदार भई लागूऔषधको कारोबार गरेको भन्ने तथ्ययुक्त प्रमाणको अभावमा निजलाई मुख्य कसूरदार सरह सजाय गरेको हदसम्म सुरु जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी गरी निज प्रतिवादी गम्भीरा राउतलाई लागु औषध नियन्त्रण ऐनको दफा १४(१)(छ)(२) अनुसार हुने सजायको आधा ५ वर्ष कैद र ३७,५००।- जरिवाना हुने ठहराई भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।०६।०९ को फैसला मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। अभियोग माग दाबी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाइदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- सुमन पाण्डे

कम्प्युटर अपरेटर:- उत्तरमान राई

ईति सम्बत् २०७४ साल वैशाख महिना २५ गते रोज २ शुभम्